

Nora kommun
nora.kommun@nora.se

Rektorn för Järntorgsskolan
anders.bohlin@nora.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn i Järntorgsskolan
i Nora kommun

Tillsyn i Järntorgsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Nora kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Järntorgsskolan besöktes av Skolinspektionen den 14 och 15 maj 2013.

Fakta om skolan

Järntorgsskolan ligger centralt i Nora. Skolan omfattar två skolenheter, en med förskoleklass samt grundskola för årskurserna 1–6 och en med fritidshem samt grundskola. Vardera skolenheten leds av en rektor. Detta beslut gäller skolenheten med förskoleklasserna och årskurserna 1–6 vilket sammantaget omfattar 306 elever. Cirka 20 procent av eleverna har ett annat modersmål än svenska. Skolenheten är indelad i tre arbetslag F-1, 2–3 och 4–6. Under en period hade skolan många rektorsbyten. Nuvarande rektor tillträdde under vårterminen 2012.

Skolan saknar sammanställningar som visar andelen elever som har nått kunskapskraven i respektive ämne. Skolans resultat på de nationella ämnesproven år 2012 i årskurs 3 och 6 ligger i huvudsak högre eller i nivå med riket.

Helhetsbedömning

Undervisningen i Järntorgsskolan främjar inom många områden elevernas utveckling och lärande men rektors ledning av det pedagogiska arbetet och skolans systematiska kvalitetsarbete behöver förbättras. Ett bra kvalitetsarbete har en avgörande betydelse för att skolan ska kunna utvecklas framåt och kunna ge eleverna de bästa förutsättningarna att lära och utvecklas. Det bygger på att skolan leder, planerar, utvärderar och åtgärdar sin verksamhet kontinuerligt och systematiskt. I detta ingår att rektor med hjälp av lärarkollegiet analyserar exempelvis elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen för att därefter sätta in rätt åtgärder för att komma till rätta med de problem som identifierats.

Utgångspunkten för kontinuerlig och gemensam reflektion och samtal, som är en viktig del av skolans kvalitetsarbete, bör vara dels erfarenheter och resultat från den egna verksamheten, dels beprövad erfarenhet från andra skolor och resultat från forskning inom området.

En av utmaningarna för rektor som ansvarig för detta arbete blir att få såväl lärare, övrig personal, vårdnadshavare och elever att känna sig delaktiga i kvalitetsarbetet så att det blir verksamt på alla nivåer. Viktiga framgångsfaktorer är undervisningsnära pedagogiskt ledarskap, uppföljning och analys av resultat samt god kommunikation med övrig personal.

Genom rektors och skolans kontakter med regionförbundet i Örebro och då specifikt den regionala skolstödsgruppen har rektor fått tillgång till både verktyg och stöd för att kunna stärka ledarskapet för det pedagogiska arbetet och för att kunna utveckla Järntorpsskolan. På skolan finns även en engagerad personalgrupp med god kompetens.

Detta sammantaget ger skolan goda förutsättningar för att lyckas med sitt förändringsarbete.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Nora kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska redovisas vid den tidpunkt och på det sätt som anges i det övergripande kommunbeslutet.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Nora kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Utformningen av inflytandet måste anges i planeringen av verksamheten och skolan måste ha en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad.
- Alla eleverna måste få ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. Formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Enligt läroplanen ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med ålder och mognad. Läraren ska tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen. Rektorn för skolan har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Intervjuer med rektorn så väl som lärare visar att det inte finns någon gemensam strategi för hur man inom skolenheten ska arbeta för att ge eleverna inflytande i undervisningen och hur detta inflytande ska kunna öka med ålder och mognad. Vidare visar tillsynen att eleverna i alltför begränsad omfattning ges ett reellt inflytande över sin undervisning vad gäller arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. I Järntorpsskolan är elevernas möjligheter till inflytande över det egna lärandet beroende av ämne och/eller lärare. Några lärare utgår i några ämnen från den enskilda elevens intressen och eleverna är med och samråder och utvecklar hur kursplanen ska genomföras i undervisningen. Det finns också exempel på andra ämnen och/eller lärare där eleverna ibland till exempel kan ha inflytande över hur och när kunskaper ska redovisas eller om man vill arbeta själv eller i par. Men för vissa lärare eller i vissa ämnen har inte eleverna något inflytande alls. Detta bekräftas också av Skolinspektionens enkätundersökning där 37 procent av eleverna i årskurs 5 anser att de sällan eller aldrig får vara med och bestämma på vilket sätt de ska arbeta med olika skoluppgifter.

Rektorn och lärarna måste säkerställa att eleverna ges ett reellt inflytande över arbets-sätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Författning

4 kap. 9 § skollagen

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Lgr 11)

1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Nora kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedöm-ningsområdet Trygghet och studiero.

- Skolan måste säkerställa att planen mot kränkande behandling uppfyller för-fattningarnas krav.
- Huvudmannen och rektorn måste säkerställa att det finns fungerande rutiner för att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn.

Motivering

Plan mot kränkande behandling

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra krän-kande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som skolan avser att påbörja eller genomföra under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföl-jande års plan.

Skolan har en plan mot kränkande behandling kallad Likabehandlingsplan för Järn-torgsskolan. Trots att skolan under flera år aktivt har arbetet med en metod mot mobb-ning med exempelvis personalutbildning, samtal med elever och föräldrar samt enkäter har arbetet inte i tillräcklig utsträckning förankrats och synliggjorts i planen mot krän-kande behandling. Planen uppfyller inte till alla delar författningarnas krav då den saknar en redogörelse för hur de planerade åtgärderna från förra året har genomförts. Vidare beskriver skolans plan mot kränkande behandling ett främjande arbete men planen saknar konkreta åtgärder som utgår från verksamhetens aktuella behov. Pla-nens kvalitet och användbarhet behöver förbättras genom att kopplingen tydliggörs mellan kartläggningen av verksamhetens behov, åtgärder som föreslås och uppföljning och utvärdering av dessa.

Sammanfattningsvis behöver rektorn säkerställa att planen mot kränkande behandling uppfyller författningarnas krav.

Skyldighet att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling

Av skollagen framgår att all personal som får kännedom om att en elev som anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att

anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen

I skolans plan mot kränkande behandling nämns tre typer av kränkningar, de som bedöms som ringa, som allvarliga och som mycket allvarliga kränkningar. Skolan har olika rutiner för dessa. Av intervjuer framgår att endast vissa kränkningar rapporteras till rektor. Vidare framgår att skolan inte har någon gemensam definition av vad en kränkning är.

Sammanfattningsvis måste rektorn och huvudmannen säkerställas att alla kränkningar i samband med verksamheten rapporteras till rektorn och att rektorn i sin tur rapportera dessa vidare till huvudmannen.

Författning

6 kap. 8 och 10 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Nora kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Rektor måste säkerställa att elever som kan ha behov av särskilt stöd skyndsamt utreds.

Motivering

Enligt skollagen ska rektorn se till att en elevs behov av särskilt stöd skyndsamt utreds om det kan befaras att eleven riskerar att inte nå målen. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges det. Ett åtgärdsprogram ska då utarbetas för eleven.

På Järntorgsskolan finns det elever som har erhållit betyget F på höstterminen i årskurs 6 och följaktligen bedömts att inte nå målen. Trots detta har skolan inte gjort någon utredning om behov av särskilt stöd. Vid intervjuerna framkom att särskilt stöd inte ges i alla ämnen utan främst i ämnena svenska, matematik och engelska.

Åtgärdsprogrammet, liksom ett beslut om att eleven inte behöver särskilt stöd, kan båda överklagas. I beslutet ska det tydligt framgå information om vårdnadshavares rätt att överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd (besvärshänvisning). För närvarande saknas detta i skolans åtgärdsprogram men enligt uppgift från rektor kommer alla skolor i kommunen till hösten att gå över till Skolverkets mallar för åtgärdsprogram som återfinns i de allmänna råden om arbete med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd. Dessa mallar innehåller överklagandehänvisning. Med anledning av detta avstår Skolinspektionen i denna del från ingripande.

Sammanfattningsvis måste rektor säkerställa att alla elever som kan ha behov av särskilt stöd skyndsamt utreds och att eleven därefter vid behov också får stöd oberoende av ämne.

Författning

3 kap. 8 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Nora kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektor måste säkerställa att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.
- Rektorn måste säkerställa att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen samt att detta arbete dokumenteras.
- Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Motivering*Ledning av det pedagogiska arbetet*

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Av tillsynen framgår att lärarna uppfattar att rektorn är tillgänglig och att denne fungerar som bollplank och stöd om lärarna har akuta problem eller funderingar som de behöver dryfta. Rektorn gör ibland besök ute i verksamheten men alla klasser har inte fått besök och det finns ingen systematik i verksamhetsbesöken. I sin förståelse av lärarnas undervisning utgår rektorn i hög grad från sina tidigare erfarenheter som lärare på skolan. Av intervjuer framgår att de flesta lärare saknar fördjupade pedagogiska och ämnesdidaktiska diskussioner trots att det finns flera forum på skolan där detta skulle vara möjligt. Samtliga lärare har deltagit i kompetensutveckling kring den nya läroplanen (Lgr 11). Rektorn följer däremot inte på något strukturerat sätt upp eller tar ansvar för att lärarnas undervisning utgår från de nationella målen. Lärarna saknar därmed kontinuerlig pedagogisk ledning i arbetet för att inrikta undervisningen och verksamheten som helhet mot de nationella målen. Vidare leder brister i ledningen av det pedagogiska arbetet till att personalen också saknar ett gemensamt förhållningsätt för hur lärarna ska bemöta både kollegor och elever. Det finns inget skolgemensamt arbete för hur progressionen inom ämnena eller för elevernas inflytande över sitt eget lärande ska ske i ett F-6 perspektiv. Det finns inte heller tydliga rutiner för hur elevöverlämnanden från en lärare till en annan inom skolan ska ske så att kunskapen om elevens lärande och utveckling inte går förlorad.

Sammantaget behöver rektorn utforma sitt pedagogiska ledarskap utifrån skolenhetens specifika behov samt tydliggöra hur man vill arbeta för att ge personalen kontinuerlig pedagogisk ledning.

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt skollagen ska varje skolenhet systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Skolan har utvärderingsdagar vid varje läsårsslut och underlaget sammanställs av skolledningen som skriver fram en kvalitetsredovisning. Av tillsynen framkommer dock att kvalitetsarbetet inte bygger på undervisningens kvalitet i förhållande till de nationella målen och kunskapsresultaten. Vilket gör att detta inte heller kan ligga till grund för skolans analys av förbättringsbehov eller för planeringen av utvecklingsarbetet. Vidare har det gemensamma underlag som skolan hitintills använt vad gäller kunskapsresultaten varit begränsat till resultaten på diagnostiska tester för att fånga upp läs- och skrivförståelsen samt de nationella ämnesproven i årskurs 3 och 6. Detta underlag är inte tillräckligt eftersom det inte är liktydigt med elevernas måluppfyllelse i ämnet och för att de nationella ämnesproven endast ges i ett fåtal ämnen och årskurser. Att skolan inte sammanställer kunskapsresultaten i samtliga ämnen och årskurser gör att rektorn saknar relevant underlag för att planera, följa upp och utveckla utbildningen och saknar därmed ett viktigt redskap för att kunna utvärdera huruvida de åtgärder som vidtas får avsedda effekter.

Vidare ska dokumentationen ge en samlad bild av utbildningens kvalitet och utvecklingsbehov. Skolans dokumentation, i form av kvalitetsredovisning, ger inte en tydlig bild av utbildningens kvalitet och utvecklingsbehov och ger därmed inte förutsättningar för elevers och vårdnadshavares inflytande. Skolans dokumentation är inte heller tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på skolenhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser och för att följa skolans utveckling över tid och ger därför inte heller tillräckligt underlag för huvudmannens prioriteringar och insatser.

Sammanfattningsvis behöver skolenhetens kvalitetsarbete bedrivas kontinuerligt och systematiskt samt dokumenteras på ett ändamålsenligt sätt.

Författning

2 kap. 9 § skollagen

4 kap. 4- 6 §§ skollagen

Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Boel Johnsson och Yvonne Hoffmann samt undervisningsråd Leif Magnusson.

På Skolinspektionens vägnar

Gunnar Olausson
Enhetschef

Ingela Djurberg
Utredare/Föredragande

Skolinspektionen

2013-06-03

8 (9)

Dnr 43-2013:2250

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).